יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ: ד גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: ה דָּרַשְׁתִּי אֶת יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי: ו הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל

הַזְּמָנָה לִבְרָכָה, וְאֵין בָּהֶם חֵלֶק לַצַּד הָאַחֵר.

וְאִם תֹּאמַר, אַף כָּךְ לִבְרִכַּת זִמּוּן כּוֹס בְּרָכָה הָיְתָה הַזְּמָנָה, מַדּוּעַ הָבָה וּנְבָרֵךְ? אֶלָּא הוֹאִיל וּבַתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה שׁוֹתֶה אָמַר "בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן", הֲרֵי זֶה הָיָה הַזְּמָנָה. וְכָעֵת לִבְרִכַּת הַמָּזוֹן צְרִיכִים שִׁנּוּי לְהַזְּמָנָה אַחֶרֶת, שֶׁהֲרֵי כּוֹס זוֹ הוּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא לַמָּזוֹן, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ הַזְּמָנַת הַפֶּה.

[דף קפ"ז ע"א] וְאִם תֹּאמַר, נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ זוֹהִי הַזְּמָנָה, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ זוֹהִי בְּרָכָה - כָּךְ זֶה בְּוַדַּאי. אֲבָל נְבָרֵךְ זוֹהִי הַזְּמָנָה אַחֶרֶת, הַזְּמָנָה שֶׁל בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. (של הפה) שֶׁהַקּוֹדֶמֶת הִיא הַהַזְּמָנָה לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה סְתָם. וְכוֹס זוֹ, כֵּיוָן שֶׁנִּטַּל, הִיא הַזְּמָנָה אַחֶרֶת בְּמִלַּת נְבָרֵךְ לְגַבֵּי עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וּמִשּׁוּם זֶה הוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שֶׁעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא נִסְתָּר וְאֵין אֵלָיו הַזְּמָנָה, אֶלָּא בְּדַרְגָּה זוֹ כּוֹס בְּרָכָה. (שבמלת נברך) **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁמִּיּוֹם הָעוֹלָם עַד כָּעֵת לֹא שָׁמַעְנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ, וַדַּאי הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁזֶּה אֵינוֹ בֶּן אָדָם.**

הַדַּרְגּוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל לְפִי הַבְּרָכוֹת מִתְעַלִּים וּמִתְקַשְּׁרִים

אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת וְגוֹ' (לד, ב): [זוהר ח"ג – פ' בלק (דף קצ"ט)] כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ'. וְכִי מֵאַיִן הָיָה יוֹדֵעַ? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, שֶׁהֲרֵי בַּהַתְחָלָה כָּתוּב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אַרְצוֹ מִיָּדוֹ. שֶׁשָּׁכַר אֶת בִּלְעָם וְכוּ'. אֲבָל כִּי יָדַעְתִּי, יְדִיעָה וַדַּאי יָדַע בְּחָכְמָתוֹ. אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ', מַה צָּרִיךְ כָּאן בְּרָכָה, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁבִיל קְלָלָה הָלַךְ? וְאִם אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ מִבִּלְעָם בַּהַתְחָלָה הָיָה קְלָלָה, מַה זֶּה אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ? אֶלָּא דָּבָר זֶה לֹא יְדַעְתִּיו וְלֹא זָכִיתִי בוֹ עַד שֶׁבָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְדָרַשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. וְכָתוּב (שם טז) אָבָרֵךְ אֶת ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי. מִי (צריך) שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה מִן הַתַּחְתּוֹנִים. אֶת, שֶׁהֲרֵי נֶאֱחָז בָּהֶם כְּשַׁלְהֶבֶת בִּפְתִילָה. וְדָוִד שֶׁיָּדַע אֶת זֶה, אָמַר אֲבָרְכָה אֶת. אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁלָּהֶם, אֲחוּזָה בָּהֶם בִּגְלַל בִּרְכוֹתֵיהֶם, שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם. כֹּחַ יֵשׁ לְךָ לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה, וְתַעֲקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם. וְזֶהוּ כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וְגוֹ'. וּבָזֶה נוּכַל לָהֶם. תְּבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה, וּתְקַלֵּל אֶת הַפִּתְיָלָה. וְעַל זֶה אָמַר וְאָנֹכִי אִקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם שֶׁלֹּא תֹּאחֵז בָּהֶם.

וְעוֹד אִקְרָה כֹּה - אַשְׁפִּיעַ וְאַמְשִׁיךְ אֶת אוֹתָהּ דַּרְגָּה בַּחֲטָאִים וְטֻמְאָה וּבְקֶרִי וּבְטֻמְאָה שֶׁעָשׂוּ בָּנֶיהָ, וְהִיא תַּעֲשֶׂה אִתָּם גְּמָר. מִיָּד - וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. שֶׁלֹּא יֹאמַר אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁאֵין עִמּוֹ אוֹתָם מִינֵי כְשָׁפִים שֶׁצָּרִיךְ בְּיָדוֹ לְהִתְעַכֵּב עֲלֵיהֶם (ויתעכב עליהם).

יֶחְפָּרוּ: ז זֶה עָנִי קָרָא יְהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: ח חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם: ט טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי

זוהר תהלים

סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לִשְׁמוֹחַ בְּשִׂמְחָתוֹ

יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ (לד, ג): [זוהר בראשית פ׳ תולדות (דף קמ:)] אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא לִשְׁמוֹחַ בְּשִׂמְחָתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ. רַב הוּנָא אָמַר, מִכָּאן (שם ה) וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה וָזֶה יֶשְׁנָם לֶעָתִיד לָבֹא. וְלָמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית - אֵלּוּ דְּבָרִים עַתִּיקִים שֶׁלֹּא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וַעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְזוֹ הִיא הַשְּׁתִיָּה וְהָאֲכִילָה, וַדַּאי זוֹ הִיא.

מַלְאַךְ אֶחָד אוֹ מַלְאָכִים

חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם (לד, ח): [זוהר - בראשית פ׳ וישלח (דף קסו.)] פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים לד) חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. הֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ. אֲבָל בִּמְקוֹם אֶחָד כָּתוּב כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, מַלְאָכָיו רַבִּים, וְכָאן אֶחָד, שֶׁכָּתוּב חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. אֶלָּא כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ - אֵלּוּ שְׁאָר מַלְאָכִים. מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב - זוֹ שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ג) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה׳ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וְלָכֵן חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו, לְהַקִּיפוֹ בְּכָל הַצְּדָדִים כְּדֵי לְהַצִּיל אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ הָאָדָם, כַּמָּה מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים כֻּלָּם מִזְדַּמְּנִים לְשָׁם.

אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ

חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם (לד, ח): [זוהר שמות [פ׳ המן] (דף ס״ד.)] וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ׳. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים לד) חֹנֶה מַלְאַךְ ה׳ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בִּכְבוֹדָם יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה הֵם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁמְּחָרְפִים וּמְגַדְּפִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁסַּנְחֵרִיב חֵרֵף וְגִדֵּף וְאָמַר (מלכים ב יח) מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת וְגוֹ׳. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָחַל וְלֹא תָבַע מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל חִזְקִיָּה, מַה כָּתוּב? (שם יט) וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה׳ וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר וְגוֹ׳. יָרְבְעָם בֶּן נְבָט הָיָה עוֹבֵד לַעֲבוֹדָה זָרָה וּמְקַטֵּר לָהּ וְזוֹבֵחַ לָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָבַע מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁבָּא עִדּוֹ הַנָּבִיא וְהִתְנַבֵּא עָלָיו, וְהוֹשִׁיט יָרְבְעָם אֶת יָדוֹ כְּנֶגְדּוֹ - מַה כָּתוּב? (שם א יג) וַתִּיבַשׁ יָדוֹ וְגוֹ׳, וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו. [ועל שעבד לעבודה זרה לא תבע אותו הקדוש ברוך הוא]. פַּרְעֹה חֵרֵף וְגִדֵּף, וְאָמַר (שמות ה) מִי ה׳ וְגוֹ׳, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תָבַע מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁסֵּרַב לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שם ט) עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי, (שם) הִנֵּה יַד ה׳ הוֹיָה בִּמִקְנְךָ וְגוֹ׳. וְכֵן בְּכָל מָקוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹבֵעַ אֶת עֶלְבּוֹן הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר עַל שֶׁלּוֹ. כָּאן מֹשֶׁה אָמַר (שם יז) עוֹד מְעַט וּסְקָלוּנִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, אֵינוֹ זְמַן לִתְבֹּעַ אֶת עֶלְבּוֹנְךָ, אֶלָּא עֲבֹר